

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. бр. 772/1, донетом на седници одржаној дана 23. марта 2023, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанда **Жељка Тешића** под насловом „**Методологија израде задатака за проверу знања из књижевности у старијим разредима основне школе**”, урађену под менторским руковођењем др **Зоне Мркаљ**.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Весна Ломпар

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Српски језик

Датум избора у звање: 06. 07. 2021.

Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду, Филолошки факултет

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Зона Мркаљ

Звање: редовни професор (ментор)

Ужа научна област: Српска књижевност

Датум избора у звање: 22. 06. 2016.

Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду, Филолошки факултет

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Валерија Јанићијевић

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Методика наставе српског језика и књижевности

Датум избора у звање: 24.10.2019.

Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду, Факултет за образовање учитеља и васпитача

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Жељко (Средоје) Тешић
Датум и место рођења:	20. 12. 1983, Ужице, Србија
Наслов мастер рада:	Надгробље у поезији Јована Стерије Поповића
Датум одбране мастер рада:	30. 09. 2010.
Установа где је одбрањен мастер рад:	Филолошки факултет Универзитета у Београду
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	Српска књижевност

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

1. Тешић, Жељко, „Игровне активности у настави књижевности у старијим разредима основне школе”, *Учење и настава*, година 8, број 2/2022, Београд: Klett, 2022, стр. 279–296.
2. Тешић, Жељко, „Романтичарска поезија у осмом разреду основне школе – могући приступи”, *Школски час српског језика и књижевности*, година XXXVIII/1, Београд: Ваша књига, 2022, стр. 71–84.
3. Тешић, Жељко, „Читалачке и наставне могућности романа *Лето када сам научила да летим* Јасминке Петровић”, *Школски час српског језика и књижевности*, XXXII/5, Београд: Ваша књига, 2016, стр. 98–106.
4. Тешић, Жељко, „Наставников сајт у настави српског језика и књижевности”, *Методички видици: часопис за методiku филолошких и других друштвено-хуманистичких предмета*, VII/7, Нови Сад: Филозофски факултет, 2016, стр. 235–251.
5. Тешић, Жељко, „Историја српског језика у наставном проучавању”, *Књижевност и језик*, LXIII/3–4, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2016, стр. 363–377.
6. Тешић, Жељко, „Савремена српска поезија у настави”, *Књижевност и језик*, 1–2/2015, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2015, стр. 145–159.

IV НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Методологија израде задатака за проверу знања из књижевности у старијим разредима основне школе

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет истраживања ове докторске тезе представљају различити задаци из књижевности у оквиру наставног предмета Српски језик и књижевност у старијим разредима основне школе. Они се класификују, анализирају и тумаче кроз примену задатака за проверу знања из књижевности, како у оквирима провере знања ученика на завршном испититу, школским тестовима или такмичењима, тако и приликом саме обраде књижевног дела на часу и припреме ученика за наставу књижевности или за самостално тумачење и рад на уметничком тексту. Проблематизовани су различити аспекти тестирања ученика у области Књижевност, различити типови задатака, методологија успешне израде задатака за тест или друге облике провере знања и вештина. Сагледане су могућности креирања низова домаћих задатака као припремних истраживачких пројеката. Посебно је испитана улога задатака из књижевности у оквирима уџбеника (читанки) и њихових методичких апаратура, као и унутар радних свезака, као помоћних уџбеничких јединица. У раду се сагледава досадашња пракса провере ученика из области Књижевности, преиспитују се традиционални модели тестирања и упућује се на савремене тенденције и приступе настави књижевности кроз осврт на новине у програмима наставе и учења у старијим разредима основне школе у Републици Србији. Методологија израде задатака из књижевности доводи се у везу са оријентацијом наставе књижевности према исходима учења и стандардима ученичких постигнућа за крај основног образовања, као и са развијањем општих и специфичних предметних и међупредметних компетенција код ученика. Понуђени су примери и модели задатака и тестова за ученике од петог до осмог разреда основне школе.

У истраживању ове теме постављени су и остварени следећи циљеви:

- Указано је на теоријска полазишта у вези са састављањем задатака (за проверу знања из књижевности) из угла психологије, педагогије и методике наставе;
- Образложена је могућност праћења Блумове таксономије приликом састављања теста из књижевности;
- Указано је на спрегу методологије израде задатака за проверу знања из књижевности и образовних стандарда за крај обавезног образовања из области Књижевност;
- Испитана је повезаност употребе различитих типова задатака у циљу достизања наставних исхода у оквиру области Књижевност;
- Показана је важност осмишљавања квалитетних задатака за остваривање општих и специфичних предметних компетенција у оквиру области Књижевност;
- Одговорено је како различита питања и захтеви (задаци) у вези са књижевним текстовима воде ка стицању међупредметних компетенција;
- Осветљена је веза задатака за проверу знања из књижевности и тенденције образовања усмерене ка тзв. целоживотном учењу;
- Истакнуто је како књижевни текст може послужити као полазни текст за састављање задатака у сврху провере вештине читања и разумевања прочитаног;
- Проблематизовани су наставне ситуације и поступци у којима се ученицима дају задаци из књижевности;
- Објашњена је методологија израде различитих типова задатака за проверу знања из књижевности;
- Омогућено је да наставници добију корисне смернице за састављање задатака и тестова из књижевности;
- Испитана је оправданост употребе тест-методе приликом провере ученичких знања из књижевности;
- Указано је на најчешће грешке приликом креирања задатака и састављања тестова;
- Диференцирани су поступци приликом састављања тестова из књижевности;
- Проблематизовани су приступи израде задатака за ученике са особеностима у развоју, тј.

- за ученике који наставу похађају по индивидуалном образовном плану (ИОП 1 и ИОП 2);
- Посебно је указано на потребу креирања задатака који се могу користити у раду са надареним ученицима (ИОП 3);
  - Представљени су облици провере ученика из области Књижевност;
  - Показано је на примерима конкретних тестова или корпуса задатака на који начин би се могла проверити знање ученика из књижевности на крају одређене тематске области или на крају одређеног класификационог периода (полугодишта);
  - Показано је на примеру конкретног теста на који начин се може вршити провера знања ученика који наставу похађа по измењеном програму наставе и учења (ИОП 2);
  - Испитани су типови задатака за такмичење ученика седмог и осмог разреда основне школе; (Књижевна олимпијада);
  - Представљени су типови задатака за проверу знања из књижевности на завршном испиту на крају основног образовања и васпитања;
  - Размотрени су подаци у вези са процентом решености задатака из теста на завршном испиту;
  - Показано је које су вредности домаћих задатака у настави књижевности и осветљене су ситуације у којима се ученицима дају на израду домаћи задаци из књижевности;
  - Показано је да улога ваљаних задатака из домена књижевности може ученике подстицати да самостално бирају и читају дела ван обавезних програмских садржаја;
  - Испитани су улога и значај задатака у оквиру методичке апаратуре уџбеника (читанке), као и улога и значај различитих врста провера ученичких постигнућа унутар уџбеника (читанке и радне свеске).

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Главна хипотеза:

– Свеобухватан приступ методологији израде задатака за проверу знања из књижевности у складу са важећим програмима наставе и учења за старије разреде основне школе обезбеђује дубље увиде у постојећа искуства и резултате рада у овој области и даје јасне смернице у погледу унапређивања методике наставе књижевности у основној школи (припрема и провера ученика у вези са обрадом књижевних текстова, национална тестирања ученика, као и такмичења из књижевности).

Остале хипотезе:

– Само добро осмишљени задаци у складу са узрастом и индивидуалним особеностима ученика, затим нивоима постигнућа, наставним исходима и образовним стандардима (у оквирима различитих провера или ван њих) могу омогућити квалитетан наставни процес.

– Начини на које се обликују задаци за ученике у многоме одређују и ниво тежине задатака, па тако утичу и на сагледавање резултата наставе и учења.

– Подстицајним задацима усмереним ка књижевним делима подстичу се ученичка креативност и машта, а самим тим и потпуна репрезентација њихових когнитивних потенцијала, а наставнику се пружа могућност за реализацију квалитетних часова и евалуацију наставног процеса.

– Праћењем усвајања знања и вештина преко решавања адекватних задатака могу се препознавати и отклањати потешкоће и недостаци наставног процеса.

– Одређени задаци везани за проучавање књижевних дела показују могућности рецепције тих дела у оквирима основношколског тумачења уметности речи.

– Посредством добро осмишљених припремних домаћих задатака поспешује се комплекснија анализа књижевног дела током часа.

– Преко домаћих задатака који се решавају после анализе једног или више књижевних текстова на часу шире се спектри рецепције тог/тих дела.

– Различити типови задатака утичу на то да се ученици шире интересују за неке књижевноисторијске појаве, ауторе, конкретна књижевна дела или одређене феномене и теме у књижевности.

- Континуирано коришћење адекватних и подстицајних задатака директно је повезано са јачањем читалачких компетенција ученика.
- Континуитет решавања добро осмишљених и узрасту примерених задатака различитог типа од почетка до краја другог циклуса основног образовања и васпитања у вези је са припремљеношћу ученика за полагање завршног испита.
- Ваљано креирање задатака дугорочно помаже процесе рада са ученицима који слабије напредују и у јасној је вези са наставом која се одвија у складу са индивидуалним образовним планом рада (ИОП-ом).
- Осмишљеним задацима подржава се рад даровитих ученика и омогућава се њихов рад по посебном индивидуалном образовном плану (ИОП-у 3).
- Провера ученичког знања у области Књижевности може се успешно вршити путем тестирања.
- Редовним сусретањем са ваљано креираним задацима ученици се подстичу да учествују на такмичењима из књижевности.
- Методологија израде задатака тзв. отвореног типа из области Књижевности може се посматрати као начин да се преко књижевних предлога за задатке креирају такви задаци који би испитивали стицање међупредметних компетенција код ученика.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација колеге Тешића садржи 329 страница електронског рукописа, заједно са Уводом, пет именованих поглавља, Закључком, Литературом (штампаном – 116 одредница и електронском литературом и изворима – 17 одредница), Прилозима (А, Б, В, Г) и Биографијом аутора.

У уводном поглављу указано је на главни предмет истраживања, као и на могућности које тема израде задатака за проверу знања из књижевности у старијим разредима основне школе има у савременом образовању. Указује се на главне циљеве истраживања и предочава се главна хипотеза од које се полази, као и остале хипотезе које треба доказати.

У поглављу НАУЧНИ ОКВИРИ И ЗАДАЦИ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ тема методологије израде задатака за проверу знања из књижевности у старијим разредима основне школе осветљава се увидом у наставну и научну методологију, како би се на тај начин указало на нека од кључних психолошких полазишта која су у вези са појмовима учења, па затим и наставе и ученика. Указује се на спрегу која се остварује на пољу креирања задатака за ученике и остваривања исхода учења који су део програмских садржаја за старије разреде основне школе. Тако се долази и до питања образовних стандарда за крај основног образовања и васпитања, те предметних и међупредметних компетенција. На нивоима свих разматраних докумената и њихових садржаја сагледава се место задатака у настави књижевности, параметри који утичу на природу и улогу тих задатака. На крају ове целине указује се на чињеницу да књижевни текст може послужити и као текст-предлог за креирање задатака који испитују вештину читања и разумевања прочитаног.

Треће поглавље рада: ОБЛИКОВАЊЕ И ТИПОВИ ЗАДАТАКА У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ осветљава сам појам задатка, те његово обликовање у настави књижевности. Најпре се указује на општа питања креирања задатака у настави, а затим се оквир сужава како би се у центру истраживачке пажње нашли задаци за проверу знања из књижевности. Анализира се структура задатка и указује се на параметре које састављач задатка за проверу знања из књижевности треба да уважи током свог рада. Докторанд овде доноси више подела задатака према облику, али и психолошко-сазнајним активностима ученика приликом решавања тих задатака. Уз различите врсте задатака навођени су и одговарајући илустративни примери. Посебна пажња је посвећена специфичности обликовања задатака за ученике којима је потребна додатна подршка у раду, односно онима који наставу похађају по индивидуалним образовним програмима наставе и учења (ИОП).

Унутар четвртог поглавља: ТЕСТОВИ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ истраживачки ток је усмерен првенствено ка тестовима у настави књижевности. Проблематизује се питање

оправданости тест-методе у настави књижевности. Анализирају се критеријуми за састављање теста из књижевности, а потом и типови задатака који су погодни као део таквог теста. Наставак овог поглавља посвећен је разматрању различитих тестова из књижевности са којима се ученици могу сусрести, односно које за њих припремају њихови наставници или извесни стручни тимови. Испитује се природа теста који ученици решавају као вид провере која следи после обраде књижевних дела из једне тематске целине, као и полугодишњи и годишњи тестови из књижевности. Све је пропраћено бројним корисним примерима употребљивим у наставној пракси. Последњи сегмент четвртог поглавља посвећен је анализи тестова за такмичење из књижевности (Књижевна олимпијада), а на крају и задацима за проверу знања из књижевности из тестова за Завршни испит на крају основног образовања и васпитања. И у овом поглављу посвећена је пажња ученицима којима је у раду и учењу потребна додатна подршка. Размотрена је природа теста (уз пример у Прилогу) за ученике који наставу похађају по измењеном програму наставе и учења (ИОП 2).

Пето поглавље рада ДОМАЋИ ЗАДАЦИ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ доноси нову перспективу задатака посматраних у оквирима наставе књижевности од петог до осмог разреда основне школе. Овде се сагледавају задаци који се традиционално одређују појмом домаћи задаци и који се најчешће обликују као својеврсни истраживачки пројекти који помажу ученицима да лакше прочитају, разумеју и интерпретирају уметнички текст. У првом делу овог поглавља сагледава се улога и значај домаћих задатака у настави књижевности у старијим разредима основне школе и пажња се усмерава ка типовима задатака који се задају. Други део овог поглавља посвећен је анализи припремних домаћих задатака (истраживачких пројеката), као и анализи домаћих задатака које ученици решавају после извршене школске интерпретације текста. Уз општа разматрања, ови задаци су светљени и посредством конкретних примера у вези са више жанровски различитих уметничких текстова који се обрађују у старијим разредима основне школе. Овде наводимо само неке од наслова потпоглавља: Домаћи задаци као припрема за час обраде књижевног текста; Припремни задаци за час обраде лирског текста на примеру песме Мирослава Антића „Плава звезда”; Припремни задаци за час обраде епског текста на примеру приповетке Симе Матавуља „Пилипенда”; Припремни задаци за час обраде драмског текста на примеру комедије Јована Стерије Поповића *Покондирена тиква*; Задаци за домаћи рад после обраде лирског текста на примеру упутства за изражајно казивање песме Милована Данојлића „Шљива”; Задаци за домаћи рад после обраде епског текста на примеру компаративне анализе романа (Бранко Ћопић *Орлови рано лете*; Ференц Молнар *Дечаџи Павлове улице*); Задаци за домаћи рад после обраде драмског текста на примеру извођења одломка из комедије Бранислава Нушића *Сумњиво лице*.

Међу важна питања у вези са методологијом израде задатака за проверу знања из књижевности сврстава се и оно које се односи на уџбеничку апаратуру, односно питања, захтеве и налоге – задатке које аутори уџбеника спремају за своје кориснике. Због тога се у шестом поглављу рада: ЗАДАЦИ ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ КАО ДЕО УЏБЕНИКА докторанд успешно бави темом улоге и природе задатака у оквиру методичке литературе, једне од главних јединица уџбеничког комплета, читанке, али и задацима који се тичу књижевности а део су радних свезака. У овој целини извршена је анализа задатака у уџбеницима неколико домаћих издавача међу којима је заступљен и државни издавач. У свим читанкама репродуктивним и рекогнитивним захтевима ученици се подстичу да уоче важне податке у тексту (ликове и њихове кључне карактеристике, место и време радње, карактеристичне и важне детаље песничке слике и сл.). Затим се продуктивним захтевима, односно кроз истраживачке, проблемске и стваралачке задатке покреће разматрање различитих елемената дела којима се испитује и утврђује функција; дело се вредносно процењује, ученици теже да га сагледају у његовој мотивској, стилској, семантичкој комплексности.

Седмо поглавље ЗАКЉУЧАК обједињује закључна разматрања до којих се дошло током истраживања. У овом раду, на одређеним местима, упућује се и на важност трагања за информацијама како у библиотечким (физичким), тако и у дигиталним (интернет) базама података. На тај начин назначене су скице даљих истраживачких рукаваца у оквирима ове теме, а уједно и даља научна и истраживачка интересовања аутора овог рада.

VIII OSTVARENI REZULTATI I NAUČNI DOPRINOS DISERTACIJE

Постављање и ширење хипотезе о важности и значају постојања и уважавања методологије израде задатака за проверу знања из књижевности за старије разреде основне школе, потврђује се како у погледу унапређивања методике наставе књижевности у основној школи, тако и на пољу педагогије и психологије. У овој тези одређена је природа конкретних задатака из књижевности, оригиналних (ауторских) и оних које су ученици имали прилике да решавају током различитих тестирања (завршни испит, такмичења из књижевности) претходних година. Показано је како се током процеса израде задатака уважавају две, у психологији кључне претпоставке, које долазе од бихевиориста и когнитивиста.

Узимање у обзир две тенденције у мишљењу које Пијаже издваја – тежњу човека да организује своје мишљење у психолошку структуру (тзв. менталне схеме) и адаптацију, односно прилагођавање околини – поткрепљује хипотезу да се ученици, решавајући одређени тип задатака, користе оним што већ знају о том типу захтева, али и да у новим ситуацијама развијају нове вештине. Механизам адаптације, која подразумева асимилацију (када се користе већ готове менталне схеме како би се нешто осмислило) и акомодацију (промену готових менталних схема да би се одговорило на новонастало), показује се као значајан арбитар током састављања задатака. На основу анализе тестова за завршни испит на крају основног образовања и васпитања и тестова за такмичење из књижевности, закључује се да ће ученици те задатке успешно решавати уколико су у ранијем периоду, током свих разреда другог циклуса обавезног образовања, у континуитету били припремани за ове тестове решавајући сличне задатке. Тако је потврђена хипотеза да је континуитет решавања добро осмишљених и узрасту примерених задатака различитог типа од почетка до краја другог циклуса основног образовања и васпитања у вези са припремљеношћу ученика за полагање завршног испита.

Кроз добро осмишљене задатке ученици се усмеравају ка битним информацијама, на испитивање и анализу књижевних проблема, на компаративне приступе различитим делима и ауторима, јер је у позадини тих задатака, у улози креатора нека мисаоно супериорнија и стручно компетентнија особа (наставник као појединац или читав стручни тим). То чини релевантном тезу да је и културно-историјска теорија Лава Виготског важна научна перспектива која се узима у обзир у пословима састављања задатака. Тако је, кроз задатак као комуникацијску спону на релацији наставник – ученик, омогућен развој детета.

Утврђено је да су задаци које наставник користи начин/инструмент за побољшање процеса учења; да се захваљујући њима, пошто су усмерени ка различитим аспектима књижевних текстова, важне информације и тумачења лакше складиште у дугорочној меморији и постају трајна. У том смислу изводи се закључак да ваљан задатак подстиче примену различитих стратегија учења као што су понављање, организација и елаборација информација.

Приликом израде задатака за испитивање знања из књижевности показује се као неопходан осврт на рад Бенцамина Блума, конструктора таксономије циљева образовања и васпитања, и то на нивоу когнитивног, афективног и психомоторног подручја. Нивои које ова таксономија предвиђа могу се препознати у телу задатака који су усмерени ка осветљавању природе књижевних и других текстова. Сами образовни стандарди засновани су на основама таксономија, а примери тестова за завршне испите потврђују тезу да се целине које служе за испитивање постигнућа ученика најповољније конципирају помоћу задатака различитих хијерархијских позиција према тежини.

У овом раду је показано да садржај исхода врло детаљно усмерава наставника док креира питања и захтеве за ученике, те он кроз одабрани корпус књижевних, научнопопуларних и информативних текстова које обрађује у одређеном периоду може лако формирати базу задатака помоћу којих ће ученици те исходе и достићи.

Сваки задатак који је креиран у сврхе процене знања из књижевности кореспондира са општим актима у којима су описане предметне и међупредметне компетенције којима се кроз образовни процес тежи. Имајући у виду разноврсност знања и вештина које предметне/међупредметне компетенције обухватају, током израде ове докторске тезе утврђено је да се ученици кроз адекватна питања и налоге унутар различитих истраживачких пројеката у

вези са интерпретацијом књижевних текстова, али и у оквирима тестова, уџбеника и др., воде ка досезању тих компетенција. Показује да се приликом разматрања методологије састављања задатака у настави књижевности рачуна и на оне задатке где књижевни текст постаје предлог за испитивање читалачких компетенција, а не само књижевних знања што води потврди хипотезе да је континуирано коришћење адекватних и подстицајних задатака директно повезано са јачањем читалачких компетенција ученика.

Методологија израде задатака и питања у настави књижевности у комплексној је вези са свим методичким поступцима и радњама које чине наставни процес усмерен ка проучавању и тумачењу књижевности. Континуитет у раду сваког наставника чини и континуитет креирања различитих задатака којима у свим фазама свог рада, односно рада својих ученика, доприноси бољем упознавању књижевности као уметности, те остваривању многобројних циљева који гравитирају не само у оквирима наставног предмета Српски језик и књижевност него и шире, у сумативним нивоима, у општим доприносима обавезног основног образовања и васпитања. Добрим задацима и обликованим наложима за истраживање, тумачење, процењивање, стимулисање за даљи рад, наставник српског језика и књижевности у основној школи припрема своје ученике и за средњошколско образовање.

У овој тези недвосмислено је потврђено да наставник треба да разуме природу задатака у вези са различитим когнитивним активностима (репродуктивни, рекогнитивни и продуктивни задаци) и да све те задатке користи у раду са ученицима. То омогућује обезбеђивање активизације ученика и достизање исхода и компетенција.

У раду је даље указано на то да је тест из књижевности на више начина специфичан због тога што се тиче провере знања и вештина у вези са једном од врста уметности. Због тога је, путем адекватних примера, показано да тест из књижевности, уз задатке који проверавају чињенично знање, треба да садржи и задатке којима се испитују вештина тумачења различитих уметничких слојева текста, па и вредновања књижевног дела. Два основна критеријума за сагледавање задатака у тестовима за проверу ученичких постигнућа из књижевности – први у вези са психичким/когнитивним процесима који се ангажују приликом решавања задатака и други који се тиче облика задатака – увек је неопходно довести у везу са циљевима тестирања, узрасним нивоом ученика и њиховим дотадашњим знањима и умењима. Може се закључити да удео задатака репродукције и рекогниције (психолошки аспект) или задатака затвореног или отвореног типа (облик задатка) не сме бити фиксиран, већ процену увек треба начинити за конкретно одељење и појединце који га чине.

Ваљано креирање задатака дугорочно помаже процесе рада са ученицима који слабије напредују и у јасној је вези са наставом која се одвија у складу са индивидуалним образовним планом рада (ИОП-ом). Осмишљеним задацима подржава се и рад даровитих ученика по посебном индивидуалном образовном плану (ИОП-у 3).

Овај рад обједињује различите аспекте појма задатак у настави књижевности и указује на важне наставне ситуације када се ти задаци примењују. Показује основаност претпоставки из *Увода* да питања и захтеви кроз задатке из тестова за завршне испите, такмичења из књижевности, уџбеника и др. унапређују наставу књижевности у старијим разредима основне школе, те да их је неопходно користити као вид провере, али и вредне подршке за ученике. Потврђена је неопходност потребе за усклађеношћу задатака са узрасним и интелектуалним карактеристикама ученика. Све то неопходно је увек сагледавати на пољима програмских садржаја уоквирених наставним исходима, компетенцијама, те образовним стандардима.

Важност истраживања спроведених и синтетисаних унутар целина из поглавља посвећеног тестовима за проверу знања из књижевности јесте и у чињеници да су прецизиране фазе унутар процеса креирања теста из књижевности. Потврде тих етапа дате су кроз тестове у *Прилогу*. Показано је да се главна хипотеза рада може прихватити пошто је доказано да тестови унапређују наставничке компетенције и помажу наставницима да предвиде даље кораке наставног процеса, утичу на побољшавање рада са наредним генерацијама ученика и омогућавају да наставници своја искуства и вештине преносе на млађе колеге кроз разне врсте менторског рада. И на тај начин, у ширем смислу, дат је допринос методици наставе књижевности.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма *iThenticate*, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације **„Методологија израде задатака за проверу знања из књижевности у старијим разредима основне школе“** аутора **Жељка Тешића**, констатовано је да утврђено подударање текста износи 13 %.

Овај степен подударности последица је истраживања докумената из области образовања, те су многи коришћени и преузети изрази и синтагме везани за наставну терминологију (и у складу са реформом образовног система). Међу испитаних 213 јединица коришћених у раду, само у једном случају поклапање са извором с интернета износи 2% (материјали објављени на страници Министарства просвете: www.mprn.gov.rs), у четири случаја поклапање је 1%, док је у преосталих 208 испитаних јединица мање од 1. Укупно подударање текста доноси нешто виши проценат, али то није резултат преписивања или неоригиналности овог рада, што је све у складу са Чланом 9. Правилника.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација **„Методологија израде задатака за проверу знања из књижевности у старијим разредима основне школе“** кандидата **Жељка Тешића** оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом **„Методологија израде задатака за проверу знања из књижевности у старијим разредима основне школе“**, коју је урадио кандидат **Жељко Тешић** под менторством др **Зоне Мркаљ** и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Весна Ломпар,
председник Комисије

2. _____
др Зона Мркаљ,
ментор и члан Комисије

3. _____
др Валерија Јанићијевић,
члан Комисије

